

Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ 1955-59

1η Απριλίου 1955

Κύπρος ελεύθερη! Οι αντάρτες επιστρέφουν νικητές και καταξιωμένοι

Ε.Τ.Π. 6/2002 - 30.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας

“ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ,

Από τα βάθη των αιώνων μάς στενίζουν όλοι εκείνοι οι οποίοι εδάμψαν την Ελληνική ιστορία δια να διατηρήσουν την ελευθερία των...

Μας στενίζει σύμπα ο ελληνοισμός, ο οποίος μας παρακολουθεί με αγωνία, αλλά και με εθνική υπερηφάνεια.

Ας απαντήσωμεν με έργα ότι θα γίνωμεν “πολλώ κάρρονες” τούτων...

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ,

Ατενίσατε το έργον σας. Είναι αίσχος εν εικοστώ αιώνι οι λαοί να χύνουν το αίμα των δια να αποκτήσουν την λευτεριά των, το θείον αυτό δώρον, για το οποίον και εμείς εποθεμήσαμεν παρά το πλε-

ρόν των λαών σας και για το οποίον σεις τουλάχιστον διατείνεσθε ότι εποθεμήσατε εναντίον του ναζισμού και του φασισμού.

ΕΛΛΗΝΕΣ,

Όπου και αν ευρίσκεσθε, ακούσατε την φωνή μας:

ΕΜΠΡΟΣ!

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΣ.

Ε.Ο.Κ.Α., Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ”

Αυτό, μεταξύ άλλων, πρόβαλλε και αξίωσε ο ελληνοισμός της Κύπρου με την πρώτη προκήρυξη της ΕΟΚΑ, όταν το πρωί της 1ης Απριλίου του 1955 ξεκινούσε τον απελευθερωτικό αγώνα του. Στόχος του αγώνα υπήρξε η αποτίναξη του αγγλικού αποικιακού ζυγού και η πραγματοποίηση του καθολικού αιτήματος του ελληνικού κυπριακού λαού για ένωση με την Ελλάδα.

Στο ιστορικό δημοψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου 1950, με το οποίο ο Ελληνοισμός της Κύπρου εξέφραζε τους μύριους πόθους του, 97% του κυπριακού ελληνοισμού αξίωσε την ένωση με την Ελλάδα.

Η αξίωση για ένωση με την Ελλάδα είναι όμως πολύ παλαιότερη. Η Κύπρος, αναπόσπαστο τμήμα του Ελληνισμού, είχε παραμείνει έξω από τα όρια του Ελληνικού κράτους και συνεπώς το αίτημα του λαού της για ενσωμάτωση στον εθνικό κορμό στάθηκε απόλυτα φυσιολογικό.

Όμως η αποικιοκρατική πολιτική της Αγγλίας δεν αφήνει περιθώρια ελπίδας. Κι η πρώτη δυναμική αντίδραση στην αποικιοκρατική δουλεία υπήρξε το κίνημα του 1931. Το Οκτωβριανό, όπως καθιερώθηκε να ονομάζονται, σηματοδούν και ορίζουν την πρώτη δυναμική αιματηρή αναμέτρηση του ελληνοισμού της Κύπρου με την αποικιοκρατία.

Την αποτυχία του κινήματος ακολουθεί μια εποχή τρομοκρατίας, κατάπνιξης του εθνικού φρονήματος και συστηματικής φίμωσης του λαού. Απαγορεύεται η ανάγνωση της ελληνικής σημαίας και η ανάκρουση του εθνικού ύμνου.

Καθημερινή σκηνή στους δρόμους της Κύπρου. Έρευνες, συλλήψεις, βασανιστήρια...

Οι μαθητές στην πρώτη γραμμή του αγώνα.

Αυτό το κλίμα καταγράφει ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης, όταν το 1953 ταξιδεύει στην Κύπρο. Γι' αυτό και απευθύνεται στους Άγγλους, για να τους υπενθυμίσει πως,

«Η γης δεν έχει κριέλιθα
για να την πάρουν στον ώμο και να φύγουν [...]
Και τούτα τα κορμιά
πλησμένα από ένα χώμα που δεν ξέρουν,
έχουν ψυχές.
Μαζεύουν σύνεργα για να τις αλλιάσουν,
δε θα μπορέσουν· μόνο θα τις ξεκάμουν
αν ξεγίνουνται οι ψυχές».

(«Σαλαμίνα της Κύπρου»)

Συγχρόνως καταγράφει στο ημερολόγιό του όλη την αγωνία του ελληνοισμού της Κύπρου για εθνική αποκατάσταση και διασώζει μέσα από το φωτογραφικό υλικό της επίσκεψής του στην Κύπρο το κυρίαρχο σύνθημα:

“Την Ελλάδα θέλομεν κι ας τρώγωμεν πέτρες”.

Φυλακισμένα Μνήματα. 13 παλληκάρια του αγώνα τάφηκαν εδώ κρυφά από τους Άγγλους, για να αποφευχθούν οι λαϊκές διαδηλώσεις

Η 1η Απριλίου 1955, μέρα κατά την οποία ξεκίνησε ο επικός αγώνας του 1955-59 για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, αποτελεί μέρα εθνικής περηφάνειας και αναβάπτισης για όλο τον ελληνοισμό. Το πάθος και η αγάπη για την ελευθερία και την Ελλάδα, η άρνηση της αποικιοκρατικής καταπίεσης και δουλείας, το αγωνιστικό πείσμα και η θέληση για αξιοπρέπεια και τιμή, οδηγούν τελικά σ' έναν αιματηρό και τιτάνιο αγώνα. Έναν αγώνα που τον συνόδεψαν θυσίες πρώων και οθουκαυώματα. Ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. είναι πρωτίστως αγώνας των νέων. Οι νέοι της Ε.Ο.Κ.Α. κλεισθήκαν στα κρατητήρια και τα στρατόπεδα συγκεντρώσεως, έλλωσαν

**“ Με την βοήθειαν
του Θεού,
με πίστιν
εις τον τίμιον αγώνα
μας, με την
συμπαράστασιν
οδοκλήρου
του ελληνοισμού
και με την
βοήθειαν
των Κυπρίων,
ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝ
ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΔΙΑ ΤΗΝ
ΑΠΟΤΙΝΑΞΙΝ
ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ,
με σύνθημα εκείνο
το οποίον
μας κατέλιπαν
οι πρόγονοί μας ως
ιεράν
παρακαταθήκην:
“Η ΤΑΝ Ή ΕΠΙ ΤΑΣ”.**

Τα κρατητήρια της Κοκκινιστριμιάς. Οι αποικιοκράτες εγκλωβίζουν τους αγωνιστές, η ψυχή όμως και το φρόνημα παραμένουν ελεύθερα

στα βασανιστήρια, σκοτώθηκαν μαχόμενοι ηρωικά σε ενέδρες, ανέβηκαν στις αγχόνες ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο, κήκκαν στα κρησφύγετα αρνούμενοι να παραδοθούν.

Ο αγώνας του 55-59 υπήρξε ένας αγώνας σκληρός, πεισματικός, επίμονος και ποθυμέτωπος. Υπήρξε ένας αγώνας που αναπτύχθηκε στα κρησφύγετα, στις ενέδρες, στα κρατητήρια με τη βοήθεια των ανακριτών, στις αγχόνες που τις ανέβηκαν οι αγωνιστές με το τραγούδι και το χαμόγελο στα χείλη, στις πόλεις με τους κατ' οίκον περιορισμούς, τα φυλάκια και τις μαχητικές διαδηλώσεις:

«Όταν πιο είδαμε και αποείδαμε
με τα τηλεγραφήματα και τις πρεσβείες,
κλείσαμε τη μικρή μας ζωή σ' ένα φάκελλο
μικρό που να χωράει στη φούστα μιας μαθητριάδας,
στον προβολέα ενός ποδηλάτου, στη ράχη ενός βιβλίου
και γράψαμε με κόκκινο μελάνι τη διεύθυνση:

Αδελφον Ελληνικόν Κυπριακόν Λαόν,
Οδός Ελευθερίας ή Θανάτου,
Χωριό και Πόλεις
Κύπρον».

Έτσι περιγράφει την εμπειρία του ελληνισμού της Κύπρου εκείνα τα χρόνια ο ποιητής Γιάννης Παπαδόπουλος.

Με το σθαυρότατό του
ο Γραυδής Αυξεντίου άνοιξε
το δρόμο της εθνικής
αξιοπρέπειας και τιμής

Οι τόποι της θυσίας ατέλειωτοι:

Μερσινάκι, Μαχαιράς,

Λιοπέτρι,

Δίκωμο.

**Κι η σειρά των
ηρωικών νεκρών
μεγάλη:**

Μούσκος, Δημητρίου,

Καραοθής, Δράκος,

Αυξεντίου,

Παλληκαρίδης,

Λένας, Κάρυος,

Σαμάρας, Πίττας,

Παπακυριακού,

Μάτσης...

Στεκόμαστε ιδιότροπα στο μαθητή ήρωα, τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη, που το Μάρτη του 1957, 18 χρόνων έφηβος, οδηγείται στην αγχώνη. Όταν εγκαταλείπει το σχολείο για ν' ανεβεί στο βουνό, γράφει στους συμμαθητές του :

«Παιδιά συμμαθηταί,

Αυτή την ώρα κάποιος βεΐπει ανάμεσά σας- κάποιος που φεύγει αναζητώντας λίγον ελεύθερο αέρα- κάποιος που μπορεί να μην τον ξαναδείτε, παρά μόνο νεκρό. Μην κλάψετε στον τάφο του. Δεν κάνει να τον κλαίτε. Λίγα λουλούδια του Μαγκού σκαρπάτε του στον τάφο. Του φτάνει αυτό ΜΟΝΑΧΑ.

θα πάρω μίαν αντηφοριά,

θα πάρω μονοπάτι

να βρω το σκαλοπάτι

που παν στη Λευτεριά».

Έτσι, με το χαμόγελο στα χείλη θ' ανεβεί στην αγχώνη.

Επίσης στο σημαιοφόρο μαθητή του Γυμνασίου Αμμοχώστου Πετράκη Γιάννη, που σε μια μαχητική διαδήλωση πέφτει νεκρός από τις σφαίρες των Άγγλων.

Ο αγώνας ενάντια στην αποικιοκρατία υπήρξε δύσκολος. Αναπτύχθηκε τόσο στο στρατιωτικό όσο και στον πολιτικό τομέα. Σ' αυτόν πήρε μέγας δυναμική η μαθητική νεολαία με την Α. Ν.Ε. (Έλληνες Νεολαία Ε.Ο.Κ.Α.). Κάτω από την ηγεσία του Εθνάρχη ΜΑΚΑΡΙΟΥ και του στρατηγού Γεωργίου Γρίβα - ΔΙΓΕΝΗ οι Έλληνες της Κύπρου έγραψαν νέες ηρωικές σελίδες στην ιστορία του ελληνισμού.

Μπορεί ο αγώνας να μην οδήγησε στην πραγμάτωση του μεγάλου οράματος, που ήταν η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Οδήγησε όμως στο τέλος της αποικιοκρατίας και στην ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Κι αυτό ήταν τελικά μια νίκη του ελληνισμού και της ελευθερίας σε πέσμα της αποικιοκρατικής αυθαιρεσίας και παντοδυναμίας.

Ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. υπήρξε κατ' εξοχήν αγώνας των νέων. Σ' αυτούς ο ελληνισμός υποκλίνεται. Την ηρωική τους θυσία τιμά το πανελλήνιο, γιατί υπήρξαν πρότυπα ηρωισμού και τιμής. Πρότυπα θάρρους και αντοχής. Σε εποχές κρίσιμες για το έθνος ο αγώνας των Ελλήνων της Κύπρου, ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α., ανοίγει το δρόμο της επιμονής, της αντοχής, της εθνικής αξιοπρέπειας και της τιμής. Αυτό ακριβώς το μήνυμα στέλνει ο δοκιμαζόμενος ελληνισμός της Κύπρου σ' όλους τους Έλληνες.

Κάτω από την ηγεσία του Εθνάρχη Μακαρίου και του Διγενή οι Έλληνες της Κύπρου έγραψαν ηρωικές σελίδες στην ιστορία του Ελληνισμού

Ο σημαιοφόρος μαθητής Πετράκης Γιάννης, πρώτος πάντοτε στις μαχητικές διαδηλώσεις